

Szentkláray Jenő (1843-1925)

Történész, lapszerkesztő, nagyprépost, kétszeresen akadémikus.

Törökbecsén (ma Novi Bečej, Szerbia) született, ahol atyja bunyevác gabonakereskedő, neve az anyakönyvben Eugen Nedits. Édesanyja magyar: Szalay Zsófia. Amikor Törökbecsén az Assisi Szent Klára-templomban 1866-ban a búcsú napján pappá szentelik, nevét magyarosítja. Az elemi iskolát Franyován szerb nyelven végzi, a gimnázium négy osztályát Nagybecskerekén németül, a nagyérettségit Szegeden magyar nyelven, a piaristáknál teszi le. Szegedi tanárai buzdítására korán kezd irodalommal foglalkozni, tanulótársaival megalapítja a Reményvirágok nevű irodalmi társulatot. Egy másik tanára, a rokon Szalay Ágoston történeti irodalmi gyűjtésre ösztönzi.

1860-ban Temesvárra kerül papnövendéknek, itt növendéktársaival magyar gyakorlóiskolát alapítanak. Tanulmányait a budapesti tudományegyetemen folytatja, ahol bölcsész tudori oklevelet és 1866-ban teológiai doktori címet szerez és ugyanebben az évben pappá szentelik. Ezután dél-bánsági bányatelepeken, Steierdorfban és Aninán káplán, ahol német, szlovák és cseh nyelven hirdeti az evangéliumot. 1868-tól a nagyikindai német főelemi iskola igazgatója, egyúttal a reáliskolában a magyar nyelv és irodalom tanára. 1869-től a temesvári királyi főgimnáziumban a bölcsélet és latin nyelv tanára. 1873-ban a Sissányi család által Törökbecsére hívják lelkésznek, 20 évig itt plébános.

1872-ben egyik alapítója a Dél-magyarországi Történelmi és Régészeti Társulatnak, és egyben első titkára. 1871-1873 között szerkeszti a Történelmi Adattár című havi közlönyt, melyben Dél-Magyarországra vonatkozó okmányokat közöl. 1876-tól közvetlenül részt vesz a Torontál című heti-, majd napilap szerkesztésében, 1879-ben pedig egy évig az újság felelős szerkesztője is.

Irodalmi működését fordítással kezdi, majd kritikai, történeti, régiségtani és nyelvmagyarázó jegyzetekkel kiadja Cicero beszédét Manilius törvényjavaslata mellett. Későbbi dolgozatai már leginkább a magyar történelemmel, különösen Délmagyarország történetével foglalkoznak. Legjelentősebb munkája a Száz év Dél-magyarország történetéből című, 520 oldalas tanulmány, mely Dél-Magyarország történetének az 1779-től 1879-ig terjedő időszakát dolgozza fel. Foglalkoztatja az egyháztörténet, a művelődéstörténet, a helytörténet, sőt még az útleírás is. Jelentős munkái: A csanádi püspökség és káptalan rövid története, Szent Gellért dicsősége, A szerb monostoregyházak történeti emlékei Dél-magyarországon, Történelmi Adattár Csanád-egyházmegye történetéhez, Oláhok költözése Dél-magyarországon a XVIII. században; Műemlékek és régi épületmaradványok a csanádi egyházmegye területén; A délvidéki helynevek magyarosításáról; A dunai hajóhadak története, Útiképek a művelt nyugatról, A becskerei vár, Gr. Niczky Kristóf élete, Brocky Károly festőművész élete, Magyarország története, A társadalom nemzeti feladatai Délmagyarországon, Mercy Klaudius Fl. kormányzata a Temesi Bánságban - újabb részletek Délmagyarország XVIII. századi történetéhez. Számos történeti dolgozata, könyvbírálata és ismertetése jelent meg a

Századokban, Történelmi Tárbán, Hazánkban, Magyar Sionban, valamint az általa szerkesztett Történelmi Adattárban.

A Borovszky Samu által szerkesztett és Budapesten kiadott Magyarország vármegyéi és városai című monográfia-sorozatban megjelent Temes vármegye és Temesvár, valamint a Torontál vármegye kötetek történelmi részeinek ő a szerzője.

1882-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választják. 1883-ban egyetemi magántanár Budapesten, Magyarország legújabb történetének előadója. 1885-ben a Szerb Tudományos Társaság veszi fel tagjai közé, majd 1910-ben az újvidéki Matica srpska kulturális társaság választja tiszteletbeli tagjává.

Rendkívüli érdemei vannak a XIX. századi Temesvár szellemi modernizációjában, kulturális intézményeinek megalkotásában és fejlődésében. A délvidéki szépirodalmi Arany János-társaság tagja és elnöke. 1893-ban csanádi kanonokká nevezik ki, 1895-ben pedig apáttá. A csanádi káptalan nagyprépostjaként hal meg.

1925-ben hunyt el Temesvárott. A temesvári Dóm alagsorában temetik el.